

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Kvædlinger eller Smaakvad

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Kvædlinger eller Smaakvad", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 217. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1815_251-txt-shoot-idm6380/facsimile.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

217

Dg, Frelser, naar Saamangengang
I Midnatsmulni vi vanke,
Forsort af Pyters Trolddomssang,
Hovvildet af voe Tanke;
O, soðes da hos os paa ny!
Forsmaa el Hjertets ringe Ly!
Utgio hver daaetig Tanke!

Ja, døxer du, o Frelsermand!
Dig lod i Krybben lægge,
Smællem Dyr med Uforstand,
Alt inden ringe Vægge.
Dit Tegn det var i syndne Tid
Hvergang du dig gjenfødte blid;
Du altid saa vil soðes.

218

Tillæg.

Det er ingenlunde Uskels at disse Blit paa Christendom og Kronike fore Navn af Nytaarsnat, thi dette Deb udtrykker i alle Maader deres Wilkaar. Forst er det aabenbart at denne lille Bog er skrevet og udgivet paa Grænsen af mit Levnets twenbe Aar, det saae jeg denaang alterede, og sagde derfor at dens Fortale var ei saameget Fortale til de efterfølgende Niim, som, tilligentmed dem. Fortalen til mit folgende Liv. Men just heraf folger en anden Lighed mellem Nytaarsnat og denne Bogs Indhold, thi som mit Stade var, saa var mit Syn. Det er en gammel Træ om Nytaarsnat, at alle der tilkommende Aars Hændelser lade sig i den forbilledlig tilspue, men i saa forblommet Stilkelse at der skal egne Dine til at see de fleste og en egen Konst til dem at samle og udlægge; det er nu ikke Timen her at sige, om og man vidste, hvad jeg ikke veed. Besleed om hvad det gamle Ord kan ve i og paa sig, men det er vist, at der er i Mensneskens og alderneest i Skjaldens Leonet Sfig en Nytaarsnat, da Livets Billeder staar dunkelt for hans Dine, i mangfoldig Stikkelse, og rører ham heel underlig, og er han Skjald saa han kan ret inddiske sig de Syn og afbilde dem i Ord og Toner, da kunde og et oplært Sondagssois saa nogentinde gætte sig til hans Verft, saavindt den maatte rimeligen følge, øh het kunde Jagen juft saa lige vide om hans

Levnet vilde sande, hvad han forde i sit Skjold. Nu
men jeg, at ligefom den lille Dog er freuet i en
Nytaarnsnat, saa er den selv en faadanz, og for mit
Dis staer i den et underlig foesamlet Billedet af hvad
jeg var og hvad jeg er, af hvad jeg gjorde og af hvad
jeg havde end tilbage; men at ei dette stod mig klart
for Die, imens jeg selv stod i den sjernelare Vinter-
nat, det kan man vide ogsaa deraf, at det da havde
oerst mig umuligt at tale og at synge saa,

Bogen begynder med en lille Sang til min gamle
Gader, som blev Jubelstaver i de samme Dage og var
en af de saa overbelevne Guds Ordts Ejendre, som var
Præst i Mørtens Luthers og de gamle Dages christelige
Land, og mens jeg stærted paa Solverkranhøf om
det gamle Præstehoved, da maatte Diet sagtens se et
Glimt af den usynlige Guldkrone i det Høje, og Jes-
sodes ved al Verdens forsangelige Højen, ja selv ved
Laurbærkranhøf og det ionimme Gjæggleværk som Ver-
den gav Udødeligheds Marn, og Tungen maatte
sunge;

Laurbærkranhøf har jeg bristet til,
Men si mere jeg trægter den at vinde,
Høad er vel et bøger Karvespil,
Hond en Krands, som Mennesker kan binde,
Hond er Klejt og hond er alt paa Jord
Med detrene, klare Guddoms Ord?
Derfor stal min Song nu ene tone
Et Hans Viis, som streg fra himlen ned,
Som os vilde med vor Bud forsone,
Gjænke os en salig Evighed.

Vel maatte het i slige Timer falde mig paa Sin-
de, at dog var Mørtens Luther, den Land, som gjens-
nent ham oplyede Kirken, børskoek, at for kunde
Ingen vænde på at vandre til hans Grav for at kom-
me ham ihu, et kunde man ønske at give den livloze
Stein hans Navn i Gjemme for de hule, klangfulde
Stene havde holdt op at velsigne hans Minde og gjen-
tage hans Psalms hellige Toner. Vel maatte jeg
fra det høie Stade paa Mørtens Luthers Grav see
stors Vidnesbyrd, om hvilken Kraft Guds rene Ord
mon sie og kundgjorde i de forbiligangne Dage, see
den uverværende Tide i sin hele Krablingsstikelse, stolt
i sine glimrende Psalter af sin egen Uselhed og Skjend-
sel; vel maatte jeg føle en kændende Langsel efter at
se det kraftige Ord after vandre paa Verrets Vinger,
og indaude Liv og Mod og Kraft i den døende
Slogt, men og maatte jeg stande nedbvet, forsagt,
naar jeg spurgte hvorledes? og Intet kunde troste mig
uden Tanken om den Guds høje Fred og Jesu Christi
Kraft, hvis Spor jeg saae paa Lidens Bolger, uben
dog ret at føl dem inden i mit eget Hjerte. Dersor
had jeg Oldingen

Medens du kan tale Herrens Ord,
Og fra Altret i hans Navn velsigne,
Lys Besignelsen da over mig,
At min Deo de Helliges maa ligne,
Viste mig til Christ i Himmelrig;

Himlens Herre det glente veed,
Hvad sig i min Ejel saa stært bevæger,
Det dog veed du, Fader! Herrens Fred
Er det Eneste paa Jord, som loæger,
Lys den over mig i Jesu Navn!
Nolig da mod Himlens stært Havn
Slal jeg støvne over Livets Bolger,
Lad dem løftet sig med Skum og Brag!
Teng jeg er, naæt mig min Jesus folger,
Lys og Kraft Han er endnu i Dog.

Takket være den hensynne Ølbing! han lyøde
Herrens Velsignelse over mig. Takket være den Gudets
Gud evindelig! han sjænkede mig den. Alt have
Verdens Bolger løftet sig med Skum og Brag imod
mig, og det er vel kun lidet imod hoved som førelse,
men hidindtil havde Herren hjulpet og gjort mere Ding
imod mig, og naæt jeg satte se de større Trængster,
da sat jeg og se større Ding end disse, tryg jeg er,
thi mig min Jesus folger, Lys og Kraft Han er endnu
i Dog, og Han er i al Ewiged den Samme.

Hortalen giver tilkjende hvoreledes jeg saa ud over
Livet, og i hvilket Lys jeg nu betragtede Menneskets
indvortes og udvortes Kørelse i Stovet, den gav os
tilkjende, at det var mit fulde Ulov, med at den
Kraft, Gud vilde forlæse at gribe ind i Tidens Hjul, og
hjælptil, om det var muligt at dreie det tilbage til de gamle
Stier. Medkast mig, sagde jeg, i den brusende Strom,
det maas jeg, henvende mig møgter den ej, men om den

Sal lukke sig over mig, dorfer ræber den Ewige. Paa
Randen af det bundløse Svalg, mod hvilket Tidsal-
deren blandt fremhæfter, der vil jeg stånde, jeg vil ud-
spende for din sit eget Billedet, og ved Siden vil jeg
stille de tvende Minde: Herrens Ord og de særligagne
Tideres Vidnesboged. Kalbe og væreste i Herrons
Navn, det vil jeg, saalange Han fortær mig Kraft
og tillader mig at oplofe Nosten, thi Hans er Mag-
ten og Green i al Ewiged.

Det er klart at jeg nu vidste hvad jeg skulle troe
og gjøre, hvor Kraften var at finde, og Hvem Men-
skulde være; men de Mum som følge efter kunde vel
hvort en ret opmærksom Christen, hvad jeg måtte lære
i en haardere Skole, at man kan vide. Meget, som
man hverken fører eller følger, eller dog kan halvt; thi
Mimene vise, at jeg endnu lodde megen Dagt paa
Droen af den Græn, at den er den eneste Rob hvore-
af et aandalige Dre med livlige Gøster, med stærke
Grene og deilige Frugter, kan timeligt opvære, at
Belymingen for Sjælen og dens evige Salighed, min
egen og Mastens; var endnu heel ringe, men min Lyst
til at takkes Verden endnu dogtig stor.

Nu at tale er Par Ord om hvoret Mum især, da
sees lettelig at det om Livets Ebler er en heel under-
lig Blanding af verdselig og kristelig Tale, men ogsaa
et sandtrødt Billed af Nytaarnsnatten i mit Inderside,
thi gennem Myrtheskorst skimtes Morgenesden, paa
Bathals Tag staar Korsens Tegn som Siersbannret

til Ragnarok, men Ædin kommer end Guðbægeret med Saga, og Einhirerne driste colig Sutlings Mjod paa Bathals Bønke; vorde de sig end paa Jorden, da spurgtes vel ei saa stort om Korset, magtede Idunnas Æbler at trylle Mere frem end stort Skugger, at trylle Liv og Kraft og Vid og Sång i Dodningen, da spurgtes vel ei saa stort efter Æbler fra Guðs sanke Paradies; thi det er klart der lides ei men strids ikun hæmperigen under Korset, det er et Korset selv, men kun dets Tegn i Dannebraag, der skygger over Bathals, der er intet Sper der til at Syndens Legeme skal først korsfæstes, for Randens Legeme kan staas fæstet op, det skal ikun lemmedes ved et Pedersværk, og Kvets Æble skal gjenføde os, for Giften er uvdraeger under Pine. Kort sagt, det Kors er sat saa højt, at Bathals Kjæmper, kan, uden sig at høje indgaae i Gimle, naar de kun med Svært hilt har det og primfigne sig, og troe at det er Thors den rette Hammer hvis Starke underlig er deelt imellem dem, og Kaiser Midgardsormen, uden at dens Gifte kan slade os. Vijselig kunde jeg selv have det behov hvad Rimel siger:

O! ladet os vandee til Gravene ind,
Hvor Hæderens Aander omloope
Der boeo maastee det hoomodige Sind
Saa Leoen sig magter a t hæve.

Skal der nu endelig mædes et Ord om den Be-
tydning som her er lagt i den gamle Mythe om Iduns-

nas Æbler, og om hændes Gangenstab hos Æbler-
erne, da sjænner jeg ei rettere, end at den ei er langt
fra Sandhed, det behoves kun at see Idunnas ei som
Sjaldstækk i sin Udvælse, thi Vilbedet dorfør var Bras-
gur, men som dens Hende dg Lin, der valde Vigilsteins-
gen, thi hun var Bragurs Bro; og Meget var at
sige om den underlige Dybde som findes i saamangen
noedist Mythe, men her er Stedet ei, thi vel faae
alle disse Mybler som Sphynxer uden for den danske
Kirkedør, men da forstaes kun, naar de beslues høit
fra Chores gennem Kiereruden, og saabidt ere vi end
ingenlundende, det falder os nu forklaa på Sinde, det var
vel godt, tfald man lavede sig til at gaae i Kirke.

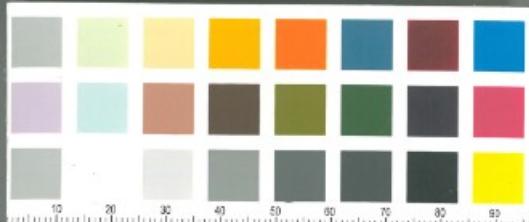
Nu folger da det andet Rim og Falder Sorø
Kirke, og det skal da afslutte Kirketangen, som det ogsaa
gjor, thi Gangen var som Sonzen, ei til Øp-
bugzelse, men et Besog ved Hellegravene derinde, en
Bauding gennim Kirkens Baabenhus, med Øst
hestet paa de sjælune Hævet i hvilke Øyset bryder
sig naar det festaalce Korsets Tegn paa Jord.
Det rober ogsaa Rimet flugt, at vi er kun i Baab-
huset, thi knap give Ørte sig Vid til at kasse
et flygtigt Øjlik paa Klippet, og ikke med at seeste sig
paa Baabenkonsten under hvalvot Hul, som smyler
her Muren med sit Farospil, og det er disse Baab-
huser, og Rabnebannet fra Hedenoid, og Danne-
braag paa røde Bat og over Vulgen blaa, og Sagas
Skjoldmand og Bragurs Vilbedvært, paa hvilke Øjet

næsten heis Neden hviler. Taabt af Syne er nu Snæs
blomsten som ene kan bestaae naar hvæ Jordisk Blomst
forgaer, glemte synes nu de sande Ord:

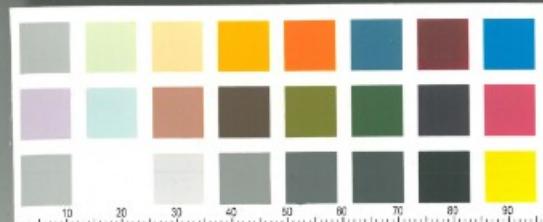
Borven er Kun Skin af hændte Giværlæ,
Garvelos er Strauelens rene Glænde,
Og nuar Hiet læng den at taale,
Torder Blomsten til en Straaleklands.

Dette er ikke her videre at udlaage stikkels, de
Baagne ses dit selv, og for Sovende er Lyset spildt,
men det er gaange mærkligt, at jeg henvistrede paa
Palnatoke som det Forbilledt, jeg havde Lyst at signe,
kun med din Forstjel at det, som bræst fra ham fulde
lykkes mig, fordi jeg havde i det stærke Jesu Navn
den Talerune til at opvække Dode, som han forgjæves
lebte om i Vegtams Runet, ja, et christent Joms-
borg, en Borg med stærke, holdt Kjæmper, som vand-
brede til Galgata, mest kun for at finde Dannebenag, som
sticrede på Joms Timpel mellem fun for at frøbæ ved de
fævre Lignelser, kun for at sykles ved de Livels Landes-
pusk der suede fra Choret, som kun føresæde det blode
Lennet og de lave Lyster og Sjælens Haymod for at høvs-
medsig i Landen; en saadan Borg, et saadant christent
Baabenhus der var min Lyst, det var hvad jeg kaldte
Christi Kirke. Ved sidste Kjæmpeskridt og ei ved yda
mygt Knæsald meende jeg at komme Herren nær, og
jeg, indbildte mig, at Vingerne, jeg dog kun saa,
var mine, enddog de vere kun, naar Himmelsguglen
avles og efters op i Kjærlighed. Paa dette Stads

maatte Sors Kickle droge Diet ret besynderlig til sig,
thi den er selv pt Baabenhus i alle Maader, det siger
Baabenkranden paa dens Murs, det ses vi paa Liis-
stene tillige, thi ret som det var Skik i gamle Dage
at Organ og Kirkeværgter fandt i Baabenhuset des-
ses Kirke, saa maa det falde os paa Sinde, at Absalon
var mere en Kirkeværgir og en Kirkefanger end en
Bisrop, og at hørtaa alle de Mørkfundige, hvis
Stov nedlagdes her, var Alige Højt, som havde ikun
lidt med Herrens Hous at gjøre, og havde lidet eller
intet Godt forskjeldt af Kirken, men var dog formedest
Embed eller Hoved af den Strand at Ingen vilde lagge
dem hos menig Mand. End dor liges denne Kirke
Baabenhusene, at den som de, er bygget først, først
bygdes i Rosslide den Hellig Trefoldigheds Kirke det
er Choret, saa Bruckirkie udi Ringsted, som siden
faldtes efter Knud Martyr, det er Kirkeskuren, og tils-
fist Sonet Jacobs Huns i Sors, det er Baabenhus-
set. At Kongebenetene og flyttede i samme Orden, det
vidner Saga, og det siger Rimet, men hoi Morgens
thi ikke blev i Soer, det kunde Rimet ikke sige, thi
hun betrev jo intet Kjæmpevæk.

Nu er kun det tilfist at mække, at saameget
Diet og stortede endnu til Verden, til dens Glimmer
og dens Dom, saa blandedes det dog ei længere af
Glimmetraa i Valdemars Dage, det saae i dem kun
rode Kors som plantedes paa Danmarks Gravstæ, og
Hret hørte det i Ringsted ringe for Danmarks Rig,

227

og Diet saae at det blev ikke otte Dag med Valdemar, endføndt han meende det, og kaldtes saa; og endelig, da Ximen skrider og Væbkenkandens Drape er udfjuntet, da vender Diet sig til Hævelingen, og kommer Himmelten ihu, og Ximen mindes som ved Midnatsklokken om at det var Kirkegang der skulle holdes, og udbræder:

Ved Midnatsub, da blev vor Kresser født
Til Verdens Trost, som ellers var forsvundet,
O! gud I dorte Dio i Hjertet vilde gjemmel
Da maatte sei hvort andet I forglemme,
Thi kun i ham der givets Salighed
For alle dem, der af Hans Godsel ved,
Jeg kommer dit ibu, hvad Kamp det kostede at
føl disse Ord til Ximen; thi det er ingen Sag at
fjunge hørt i Billedtoner om Herrens Majestæt, og
om de glimrende Bedrifster som virkedes i Jesu Navn
paa Jordet, det kan endog en hedensk Skjald, naat
han kun i Begeisteringen hengive sig til Synet, men
i ensfolige Ord at knæle for den lidende Korsoner og
sig Verden det i Dinene, at der er ikke Salighed i
nogen Anden, der kostet Overvindelse, saalenge man
endnu har Verden här og frugtet for dens Had og
Spot. Dag, Gud ske Lov! jeg vandt og sagde Det
det, og derfor ene er det Xim forbillede paa Kirke-
gang.

Det tredie Xim er en Julesang og her maa vi
da spørge om Psalmetonen, men vi spørge kun for-
gjæves, den er der ikke, der er hartad intet Spor af

P s

228

den Aand og Salvesse, som antændes og glæder voet
Hjerte i Luther og Kingos Høitidspsalmier, det er in-
gen Psalm, men her er dog et Suk efter Psalmetonen,
som efter Kressens Godsel i Hjertet, og Håns rene
Troes Gjensobelse i Verden. Sangen vover dog at
beljende gamle Christnes Tro, at der Jesus kom;

Ale som et Liig foruden Aand
Var Jorden at bestue,
I Satans Mørke, Syndens Baand
Den spærlig maatte geue,

Den bekjender dog at Kjærlighed må være
Blomstens Kroner som vører op i Christen Jord, og
Hjertet selve dog sin Afsmagt og Besmeltelse, der Kun-
gen sang:

Og, Kresser? naar saamangengang
I Midnatsmulm vi vankle,
Forfært af Lykkes Troldomsang
Forvildet of vor Tanke,
O! jades da hos os paa ny!
Korsana i Hjertets ringe Ky!
Lilje hørt domtlig Tanke!

Ga dæsor Du, o Kressermænd!
Dig lod i Krybben ligge
Innellem Dine med Uforståd
Alt inden rings Bægge,
Du Tegen det var i svindne Lid
Overgang Du din gienfodte blid
Du altid ja a vil fædes,

229

Hør er en Afnelse af Psalmetonen, en mat Tær
flang i Mycaarsnæt af en Knæpsalme, som jeg ei end-
nu har funnet synge.

De hellige tre Konger.

(En Barnesang.)

Deiligt er den Himmel blaas,
Lyft det er, at see derpaar,
Hvor de gylde Stjerner blinke,
Hvor de smale, hvor de vinke,
Øs fra Jorden op til sig.

Kommer Smaa, og hører til!
Jeg for eder sjunge vil
Om saa lys og mild en Stjerne,
Jeg det ved, I høre gjerne:
Himlen hører eder til.

